

2018-05-10

Socialdepartementet

Sänds som e-post till: s.registrator@regeringskansliet.se och s.fast@regeringskansliet.se

Er ref: S2018/00682/FST

SOU 2017:112 om barn i skyddat boende. Remissvar från föreningen PappaBarn

PappaBarn är en religiöst och politisk obunden förening, som funnits i 10 år med syftet att värna om barns behov och tillgång till sina båda föräldrar, och deras respektive nätverk, även när föräldrarna väljer att gå skilda vägar. Det är enligt vår uppfattning barns rätt, och samhällets skyldighet, att säkerställa att så sker. Enda undantaget är då det finns ett utrett skyddsbehov för barnet mot någon av föräldrarna.

Till föreningen vänder sig föräldrar, flest pappor, men även mammor och far/morföräldrar, som växlas bort från sina barn/barnbarn utan att det finns annan egentlig anledning än att ena föräldern vill ha barnet för sig själv. Barn är det viktigast alla människor har. Därför är det inte svårt att förstå att vissa tar till olämpliga medel som samhället (tyvärr) medger för att nå sitt syfte. Varje regel, lag eller rutin måste därför ha mekanismer som förhindrar missbruk. I detta fall är naivt att tro att alla som söker sig till skyddat boende, med eller utan barn, har ett faktiskt skyddsbehov. Så svart/vit är inte verkligheten.

Det är samhällets skyldighet att tillhandahålla omedelbart skydd för person om denne, med eller utan barn, känner sig hotad. Men det som skiljer verkligheten från PappaBarns uppfattning om hur det bör vara då barn är inblandade är, att då de förs till skyddat boende, så SKA barnets skyddsbehov omgående utredas och dokumenteras.

1 Utredningen inte identifierat att det förekommer missbruk att gömma barn på skyddat boende när "oenighet" i vårdnadsmål förekommer. Inte heller hur sådant missbruk ska hanteras/förhindras/stävjas.

Vi kontaktas frekvent av pappor vars barn försvunnit genom att mamman tagit dem till ett skyddat boende. Vid närmare betraktande av dessa fall så finns sällan skäl för mamman att gömma barnet då pappan inte utgör något hot mot det. Att ta med barnet till skyddat boende är i dessa fall att se som en metod att vinna framtida fördelar vad gäller vårdnaden. Oavsett om gemensam vårdnad råder eller inte så hamnar pappan i ett limbo: Då han söker efter barnet svarar socialtjänsten att placeringen är ett vuxenärende som han inte får insyn i. Barnet "finns inte". För barnet upprättas inget ärende varför inget finns för pappan att ta del av. Socialtjänsten brukar svara att de inte har något ansvar för barnets vistelse på skyddade boendet trots att myndigheten möjliggör och betalar för barnets vistelse där.

2 Vi saknar i utredningen ett ovillkorligt krav att barns behov av insats/skydd omgående ska utredas och dokumenteras när det tagits till skyddat boende.

Utredningen skriver på fler ställen, bl a på s 23, att barn som placeras på skyddat boende "utreds inte alltid". Vår erfarenhet är att det aldrig sker. Utredning konstaterar på s 80 att barn "inte får ett eget beslut om insats" utan betraktas/behandlas som ett "bihang" till mamman vilket precis är vår

erfarenhet. Denna ordning är fullständigt oacceptabel om man vill se barnen som ett eget rättssubjekt i enlighet med Barnkonventionen, BK. Att strunta i barnets andra förälders/vårdnadshavares rätt att få vara förälder strider dessutom mot BK, art 9 och art 18, skydd för föräldrars rätt att få vara föräldrar.

PappaBarn har drivit några fall i en stor kommun i Mellansverige där mammor regelmässigt inom socialtjänsten tillåts gömma barn för pappan utan utredning eller eftertanke. Vi har då nått rättelse från socialtjänstens ledning med löfte om att "rutinerna ska ändras". Tyvärr har vi funnit att man på lägre nivå i beslutskedjan inom socialtjänsten fortsätter som förut. Exemplet visar att socialtjänsten ofta arbetar efter ett ingrovt mönster som inte ändras i förstone.

Likaså finner vi att socialtjänsten ofta, bara på mammans uppgifter och utan utredning, rekommenderar henne att söka sekretess för sig och barnet. Socialtjänsten skriver gärna "intyg" med bara mammans uppgifter som grund, vilket blir underlag för beslut hos Skatteverket. Detta gör man i full vetskap om att skyddade adressuppgifter mycket lätt beviljas av Skatteverket enbart på mammans uppgifter. Även i Skatteverkets handläggning betraktas barn som "bihang". I Skatteverkets interna instruktion för "utredning" anges till och med att man inte behöver kontakta eller höra pappan även om han är vårdnadshavare!

Det finns alltså flera skäl till att det behövs klara och rediga regler, som inte lätt kan kringgås, när barn placeras på skyddat boende. Det ska bara kunna ske efter opartisk och rättsäker utredning och dokumentation. I begreppet "rättsäkert" ingår enl vår mening att båda föräldrarnas uppfattningar ska tas in i utredningen. Bara själva handlingen, dvs att mamman tar med sig barnet till skyddade boendet, är inte automatiskt bevis för att barnet behöver skydd mot pappan!

3 Om utredning visar att barnet INTE har ett skyddsbehov mot andra föräldern så ska socialtjänsten medverka till att barnets förhållanden återgår till det för barnet normala.

Står barnet under gemensam vårdnad, eller finns det beslut om umgängesordning, så ska socialtjänsten medverka till att barnets förhållande normaliseras gentemot den andra föräldern när det utretts att barnet inte har behov av skydd. Utredningen pratar väl om att "barn ska ses" och att "barns bästa" ska vara vägledande. Sådana uttalanden saknar mening om man underlåter att tillämpa dem i praktiken.

4 Det saknas såväl i direktivet (punktlistan s 19) som i utredningen i övrigt en beskrivning av de negativa följderna för barnet när att berövas sin andra förälder.

Ingenstans i utredningen talas det om barnets behov av den andra föräldern eller dennes nätverk. Det kan ju vara så att denne inte är farlig för barnet varvid berövandet av kontakt blir till men för barnet. Att beröva ett barn kontakt med sin andra förälder som barnet inte har skyddsbehov mot är ett övergrepp mot barnet.

5 Vi saknar en analys varför fäder och deras barn inte kommer i åtnjutande av skyddat boende och i samband med detta en handlingsplan för att komma till rätta med detta.

I kapitel 5.2, s 160, så lyfts prostituerade, och de som lämnar gängmiljöer, fram som brottsoffer som borde få stöd av skyddat boende. PappaBarn anser att även fäder som drabbas av våld ska synliggöras. Men relationsvåld mot män döljs trots att BRÅ redovisar att det finns. I kapitel 3.3, s 78, redovisar Unizon och ROKS att under 2016 så vistades 1875 kvinnor men bara 19 män på skyddade boenden. Detta är oproportionellt litet jämfört med våldsfrekvensen mot män/pappor. Inom PappaBarn känner vi till otaliga fall där fäder utsatts för kränkande behandling, våld och andra övergrepp. En analys av

varför inte det finns fäder på skyddat boende bör göras så att bemötandet gentemot fäder och mödrar blir jämställt.

Att det är lätt att bara se våldsutsatta föräldrar som kvinnor visar utredningen på sidan 145, andra stycket, där man skriver om "mamma-barnplacering". I dagens jämställda Sverige så borde naturligen en sådan placeringsform kallas någon könsneutralt, exv "föräldra-barnplacering".

6 Vi saknar en konkret handlingsplan eller riktlinjer för att få legitimerade barnpsykologer involverade när det gäller barn som finns på skyddade boenden.

Det finns i utredningen flertal berättelse om barn som lider och tar skada av (långvarig) vistelse på skyddade boenden. Om barn ändå måste vara på skyddat boende av (utrett) skyddsskäl borde de ha rätt till stöd av kvalificerat slag som barnpsykolog. Dessa psykologer bör samarbeta med den socionomutbildade personalen från socialtjänsten med fokus på att förbättra placerade barns förhållanden.

7 Kommunala internrevisionen

Den kommunala internrevisionen bör få i uppdrag att granska socialtjänstens uppdrag. Det skulle öka medborgarnas möjligheter att påtala felaktigheter i socialtjänstens arbete. Detta är särskilt viktigt då enligt sida 181 "vissa kommuner ibland hänvisar våldsutsatta till lokal kvinnojour utan att fatta beslut om eller följa upp insatsen".

8 Vi stödjer förslaget i kapitel 5.4 om att skyddade boenden ska vara tillståndspliktiga.

Särskilt med hänsyn taget till att det skedde en kvalitetshöjning i både Finland och Danmark vid dess införande av tillståndsplikt i dessa grannländer.

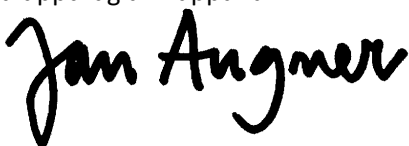
9 Vi stödjer också förslaget i kapitel 5.5, s 188, om registerkontroll i belastningsregistret.

Det bör ju inte vara så att anställda, som i fallet med kvinnojouren i Tranås, vilka blev fällda i Göta Hovrätt i dec 2007 för brottet medhjälp till egenmäktighet med barn, kan fortsätta att arbeta kvar på kvinnojouren under strafftiden.

10 "En modell för umgänge bör utvecklas"

I kapitel 5.6.12, s 227–229 diskuteras hur barnets kontakt med utesluten förälder bör ordnas. PappaBarn instämmer i utredningens observationer och förslag om barns behov av en förälder *även* när denna utövat våld eller på annat sätt betett sig skadligt. Ty barn har de föräldrar de har och behovet av kontakt finns kvar även med förälder som burit sig dumt åt. I ett gott samhälle bör det finnas former för rehabilitering.

På uppdrag av PappaBarn

Jan Angner